компетентності й особистісного потенціалу можливе формування конкурентоспроможного, мобільного та відповідального фахівця, здатного діяти в динамічному світі й реалізовувати себе в різних соціально-професійних контекстах [2].

Література :

1. Степанченко Н. І. Методика професійної підготовки учителів фізичного виховання : навч-метод. посіб. Львів : ДРУКАРТ, 2016. 62 с.

2. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн та ін. ; за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид., допов. і переробл. Київ : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

3. Степанченко Н. І. Концепція професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання. Львів : ДРУКАРТ, 2016. 42 с.

УДК 378.147:005.336.2

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ТА ОСОБИСТІСНИХ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЧЕРЕЗ УЧАСТЬ У НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЯХ І КОНКУРСАХ

Бочарова Н.А., к.е.н., доцент, Носова Л.В., здобувачка
Харківській національний автомобільно-дорожній університет

У сучасних умовах трансформації системи вищої освіти особливої ваги набуває формування у здобувачів вищої освіти не лише професійних знань, а й розвинених особистісних та комунікативних навичок,

необхідних для ефективної самореалізації в професійному середовищі. Активна участь студентів у наукових конференціях, конкурсах та інших формах академічної комунікації сприяє розвитку критичного мислення, уміння аргументовано висловлювати власну позицію, презентувати результати досліджень, працювати в команді та ефективно взаємодіяти з науковим співтовариством.

Такі види діяльності забезпечують інтеграцію освітнього та науково-дослідного компонентів, стимулюють самоосвітню активність, підвищують рівень академічної культури та відповідальності. Залучення студентів до конкурсних і наукових заходів формує мотивацію до професійного зростання, розвиває лідерські якості та здатність до креативного вирішення завдань. Участь у наукових форумах дозволяє молодим дослідникам розширити коло професійних контактів, ознайомитися з новітніми досягненнями у відповідній галузі знань і відчути себе частиною академічної спільноти. Тобто, залучення здобувачів вищої освіти до наукових конференцій і конкурсів є важливим чинником підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних до саморозвитку, інноваційної діяльності та ефективної комунікації в сучасному професійному середовищі.

Проблематика формування професійних та особистісних навичок майбутніх фахівців через залучення їх до науково-дослідницької діяльності розглядається в сучасних педагогічних дослідженнях як важливий напрям модернізації системи вищої освіти.

У роботі Пригодія А. [1] обґрунтовано педагогічні умови та механізми формування інтересу здобувачів вищої освіти до наукової діяльності. Автор підкреслює, що саме створення мотиваційного середовища, орієнтованого на наукові пошуки, сприяє розвитку самостійності, творчого мислення та професійної самореалізації студентів. Дослідження доводить, що участь у наукових заходах підвищує не лише

академічну активність, а й формує відповідальність і здатність до рефлексії власних досягнень.

Цегельник, Поліщук і Пришляк [2] акцентують увагу на ролі освітньо-наукових центрів при закладах вищої освіти у підготовці конкурентоспроможних фахівців. Вони розглядають такі центри як платформи інтеграції освіти, науки та практики, що сприяють розвитку у студентів навичок командної роботи, лідерства та проектного менеджменту. Автори доводять, що участь у діяльності таких структур формує вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних проблем.

У навчально-методичному посібнику Фурс О. [3] розкрито значення саморегуляції освітньої діяльності як ключової умови професійного розвитку майбутніх спеціалістів. Автор підкреслює необхідність виховання внутрішньої мотивації, самоконтролю та здатності до цілепокладання - як складових ефективної участі у конкурсах і дослідницьких проєктах.

Сущенко Л. [4] визначає науково-дослідну діяльність одним із провідних чинників професійного становлення майбутнього фахівця. Наукова активність, на її думку, розвиває аналітичне мислення, креативність, уміння працювати з інформацією та здійснювати міждисциплінарний синтез знань.

Отже, узагальнення проаналізованих джерел дозволяє стверджувати, що залучення здобувачів вищої освіти до наукових конференцій, конкурсів і дослідницьких проєктів є ефективним засобом формування професійних і особистісних компетентностей, розвитку критичного мислення, лідерства та професійної мобільності.

Мотивація та залучення здобувачів вищої освіти до участі у наукових конкурсах, конференціях і діяльності студентських гуртків є одним із ключових напрямів підвищення якості підготовки майбутніх

фахівців. У сучасних умовах, коли ринок праці вимагає від випускників не лише ґрунтовних теоретичних знань, а й розвинених soft skills, активна участь студентів у науково-дослідній роботі стає важливим чинником професійного та особистісного зростання.

Ефективна мотивація до наукової діяльності передбачає створення в освітньому середовищі умов, що сприяють самореалізації та творчості студентів. Важливу роль відіграє популяризація досягнень здобувачів, публікація результатів їхніх досліджень, а також система морального та матеріального заохочення – сертифікати, грамоти, стипендії, рекомендації до участі в міжнародних програмах. Значний потенціал має наставництво викладачів, які допомагають студентам у виборі тем досліджень, підготовці тез, доповідей і презентацій. Дієвим інструментом залучення є діяльність студентських наукових гуртків, що формують дослідницькі спільноти, стимулюють командну роботу та розвиток аналітичного мислення.

Організація внутрішніх наукових конференцій і конкурсів у межах закладу освіти створює умови для апробації результатів досліджень і набуття досвіду публічних виступів. Інтеграція наукових елементів у навчальний процес через міні-дослідження, проєктні завдання та дискусійні семінари формує практичне розуміння наукового методу. Важливою є також співпраця з роботодавцями та науковими установами, яка забезпечує практичну спрямованість досліджень і підвищує їхню значущість.

Під час участі у конференціях і конкурсах здобувачі розвивають низку важливих навичок. Насамперед – аналітичне та критичне мислення, уміння систематизувати інформацію й аргументовано захищати результати своєї роботи. Паралельно формуються комунікативні компетентності: культура публічних виступів, участь у наукових дискусіях, ефективна взаємодія в команді. Наукова діяльність сприяє також розвитку

організаційних і проєктних умінь – планування часу, визначення пріоритетів, постановка цілей. Вона стимулює креативність, інноваційне мислення, самостійність у прийнятті рішень. Крім того, здобувачі вдосконалюють інформаційну грамотність, навчаються працювати з науковими джерелами, базами даних, цифровими інструментами та дотримуються принципів академічної доброчесності. Тобто участь студентів у наукових гуртках, конференціях і конкурсах є потужним засобом формування професійних, комунікативних та соціально значущих компетентностей. Вона забезпечує розвиток критичного мислення, лідерських якостей, уміння працювати в команді та здатності до самоосвіти, що в комплексі формує конкурентоспроможного, творчого та відповідального фахівця сучасного типу.

Таким чином, залучення здобувачів вищої освіти до наукових конференцій, конкурсів і діяльності студентських гуртків є одним із найефективніших інструментів розвитку професійних та особистісних компетентностей майбутніх фахівців. Участь у таких заходах сприяє формуванню у студентів стійкої мотивації до науково-дослідницької діяльності, підвищує їхню пізнавальну активність і стимулює прагнення до саморозвитку. Саме в процесі наукової комунікації здобувачі набувають умінь аналітичного мислення, критичної оцінки інформації, планування досліджень і публічної презентації результатів власної роботи. Досвід участі в наукових заходах сприяє розвитку таких важливих soft skills, як комунікабельність, креативність, відповідальність, здатність працювати в команді та приймати лідерські рішення. Активна взаємодія з науковим середовищем допомагає студентам опанувати основи академічної культури, підвищити рівень інформаційної грамотності та сформувати професійну етику. Водночас викладачі, виступаючи наставниками й організаторами студентських наукових ініціатив, створюють середовище

співпраці, що поєднує навчання, дослідження та практичну реалізацію отриманих знань.

Отже, науково-дослідна діяльність виступає не лише важливою складовою освітнього процесу, а й потужним чинником професійного становлення, соціальної зрілості та конкурентоспроможності майбутніх фахівців. Активне залучення студентів до конференцій, конкурсів і наукових гуртків формує покоління ініціативних, креативних і відповідальних спеціалістів, здатних ефективно діяти в умовах сучасного інноваційного суспільства.

Література :

1. Пригодій А. Формування інтересу здобувачів вищої освіти до науково-дослідницької діяльності: педагогічні умови та механізми. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2025. Вип. 189(33). С. 80–84.

2. Цегельник Т., Поліщук В., Пришляк О. Вплив освітньо-наукових центрів при закладах вищої освіти на формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців. 2024.

3. Фурс О. Й. Саморегуляція освітньої діяльності та професійний розвиток здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти : навчально-методичний посібник. 2024.

4. Сущенко Л. О. Науково-дослідна діяльність як фактор професійного розвитку майбутнього фахівця. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. 2011. С. 213.